

att en parlamentarisk utredning snarast må tillsättas med uppgift att utreda och framlägga förslag om en ändamålsenligare försvarsorganisation med successiv minskning av försvarskostnaderna, samt

i princip uttala att kärnvapen ej skall införlivas i svenska försvarsorganisationen.

Stockholm den 23 januari 1964

Aug. Spångberg

Eric R. Carlsson

Gunnar Carlsson

Tekla Torbrink

John Lundberg

Nr 310

Av herr **Anderson** i Sundsvall m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till vissa kommunala gymnasier m. m.

(Lika lydande med motion nr 325 i Första kammaren)

Den praxis som hittills tillämpats för förstatligande i kommunala gymnasier innebär att förstatligandet av ett treårigt gymnasium påbörjas, med en årskurs i sänder, tidigast det sjätte läsåret, medan det successiva förstatligandet av ett fyraårigt gymnasium inleds tidigast det sjunde läsåret. I 1963 års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t förstatligande fr. o. m. budgetåret 1963/64 av de gymnasier, vilka enligt ovan angiven praxis stod i tur för förstatligande. De var det året fem till antalet. Sedan genom ett antal motioner hemställts dels om förstatligande av samtliga kommunala gymnasier i sin helhet fr. o. m. den 1 juli 1964, dels om förstatligande av vissa namngivna gymnasier — utöver dem Kungl. Maj:t »tidtabellsenligt» föreslagit — beslöt riksdagen på statsutskottets förslag (utl. nr 145) att utöver de fem kommunala gymnasier, vilkas förstatligande enligt propositionen skulle påbörjas budgetåret 1963/64, ytterligare fem kommunala gymnasier successivt skulle förstatligas från samma tidpunkt. I enlighet med detta riksdagsbeslut påbörjades läsåret 1963/64 förstatligandet av tio kommunala gymnasier.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t emellertid blott följt den inledningsvis omnämnda »tidtabell» som enligt tidigare tillämpad praxis gällt. På grundval härav föreslås sju av de nuvarande kommunala gymnasier bli vad man skulle kunna kalla »ekonomiskt förstatligade». Med hän-

syn till att förslag numera framlagts av 1960 års gymnasieutredning om en kommunalisering av gymnasieväsendet i dess helhet anses ett förstatligande av de ifrågavarande sju kommunala gymnasierna ej böra komma i fråga. I stället bör, intill dess beslut om gymnasiernas framtida organisation fattats, statsbidrag utgå till nämnda gymnasier med belopp motsvarande hela den kostnad, som vid ett successivt förstatligande skulle ha åvilat statsverket.

De skäl, som vid fjolårets riksdagsbehandling av denna fråga åberopades till stöd för ett snabbare förstatligande, är allttjämt gällande. Den ojämna belastningen för kommunerna, som systemet med dels statliga, dels kommunala gymnasier medför, uppfattas utan tvivel ofta som en orättvisa, inte bara av gymnasiekommunerna utan indirekt också av de kommuner som enligt gällande regler har att bidra till gymnasiekommunens kostnader för gymnasiet.

Författningsmässigt gäller ju att den kommun som har gymnasium, statligt eller kommunalt, och som mottar elever från andra kommuner äger rätt att från de främmande elevernas hemkommuner uppbära en i princip på nettokostnaderna grundad ersättning per elev. Enligt de av Kungl. Maj:t fastställda schablonersättningarna vid dylik interkommunal skolsamverkan uppgår ersättningsbeloppen till 2 065—2 140 kr. per elev och år i fråga om kommunalt gymnasium men blott till 330—405 kr. per elev och år i fråga om statligt gymnasium.

Det nuvarande systemet för finansiering av kommunala gymnasier orsakar därför speciella svårigheter och irritationer i fråga om det interkommunala samarbetet. Det medför alltså inte blott att gymnasiekommunen själv får ta på sig en betydande ekonomisk börda utan också att de kommuner som sänder elever till det kommunala gymnasiet får vidkännas mycket väsentliga elevkostnader. Dylika nackdelar undgås i de kommuner som redan har ett statligt gymnasium eller flera sådana och där expansionen kan ske genom utvidgning av den befintliga gymnasieorganisationen.

Det av Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition framlagda förslaget om »ekonomiskt förstatligande» av vissa gymnasier enligt hittills tillämpad praxis innebär ett olyckligt vidmakthållande av statsmakternas gamla förstatligandepincip. Den ojämna ekonomiska belastning, som gymnasiekommunerna utsätts för, bibehålles. De betydande olägenheter som är förenade härmed skulle avsevärt minskas, därest man i stället med början den 1 juli 1964 »förstatligade» (på det sätt departementschefen föreslagit för sju gymnasier) första årskursen i samtliga existerande kommunala gymnasier. Om således ett successivt »ekonomiskt förstatligande» påbörjades nästa budgetår även av de 15 kommunala gymnasier, som återstår, skulle detta för budgetåret 1964/65 medföra ett medelsbehov av 3,5 miljoner kronor utöver vad departementschefen räknat med i sitt förslag.

Det förhållandet att gymnasieutredningen framlagt förslag om en kommunalisering av hela gymnasieväsendet synes inte utgöra något skäl mot

vad här föreslås. Ty för det första har riksdagen ännu inte fattat beslut om tidpunkten för ikraftträdandet av den nya gymnasieorganisationen — det är alltså möjligt att denna inte inträder så snabbt som utredningen tänkt sig. För det andra kan den föreslagna huvudmannaskapsreformen inte utgöra hinder för det »ekonomiska förstatligande», som här ovan föreslagits, då en generell överflyttning av de hittills statliga gymnasierna till kommunalt huvudmannaskap självklart måste förutsättas ske — såsom även gymnasieutredningen framhåller — utan övervältring av kostnader från staten på kommunerna.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

1. att riksdagen måtte besluta att till samtliga kommunala gymnasier fr. o. m. läsåret 1964/65 skall utgå statsbidrag motsvarande hela den kostnad, som vid ett successivt förstatligande skulle ha åvilat statsverket, samt

2. att riksdagen under åttonde huvudtiteln i riksstaten, punkt 33, *Bidrag till vissa kommunala gymnasier m. m.* för budgetåret 1964/65 måtte anvisa ett förslagsanslag av 8 650 000 kr.

Stockholm den 24 januari 1964

John R. Anderson

Carl-Erik Johansson

Rune Gustavsson

i Alvesta

Ingemund Bengtsson

Sigvard Larsson

Lennart Mattsson

i Varberg

Nils G. Fröding

Bo Turesson

Anna-Lisa Lewén-Eliasson